

تحلیل آزمون باشپوهی کنترل کیفیت مطالعه

دهیم، در مورد ویژگی‌های یک کنکور آزمایشی مناسب توضیح می‌دهیم.

یک کنکور آزمایشی مناسب باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

• **هماهنگ بودن با محور اصلی:** هریک از شما دارای یک استراتژی و برنامه‌ی کلی هستید. برای نمونه بعضی از شما به مدرسه می‌روید و با برنامه‌ی مدرسه هماهنگ هستید یا براساس برنامه‌ی مشاور درس می‌خوانید. به هر حال، آن چه مهم است، هماهنگی سرفصل مباحث آزمون هاست. در واقع باید آزمونی که انتخاب می‌کنیم، فصل‌های آن با مباحثی که مطالعه می‌کنیم، یکی باشد.

• **داشتن سؤالات استاندارد:** بسیاری از داوطلبان کنکور تصور می‌کنند استاندارد بودن سؤالات یعنی این که سؤالات، شکل و درجه‌ی سختی خاصی داشته باشند در حالی که معنی استاندارد بودن، هماهنگی سؤالات با آزمون سراسری است.

• **داشتن دفترچه‌ی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی مناسب:** با توجه به این که یکی از جنبه‌های شرکت در کنکور، جنبه‌ی یادگیری آن است، پس داشتن یک دفترچه‌ی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی مناسب، به طور قطع یکی از ویژگی‌های مهم یک کنکور آزمایشی مناسب است.

• **سایر ویژگی‌ها:** داشتن جامعه‌ی آماری مناسب، کارنامه‌ی جامع که تمامی اطلاعات مورد نیاز را تحلیل کند، تعداد سؤالات استاندارد و... نیز می‌تواند در ویژگی‌های آزمون‌های آزمایشی مناسب، مؤثر باشد.

(ب) زمان و فواصل کنترل کیفیت: چون کنکور آزمایشی، ابزار کنترل کیفیت است، زمان کنترل کیفیت، به فواصل برگزاری آزمون آزمایشی مربوط می‌شود که این موضوع هم باید در انتخاب کنکور آزمایشی، مؤثر باشد یعنی ما باید کنکور آزمایشی را طوری انتخاب کنیم که هر ۲، ۳ یا حداکثر ۴ هفته یکبار، مطالعه‌ی خود را ارزیابی کنیم.

(ج) شیوه‌ی کنترل کیفیت: شما باید بعد از شرکت در هر کنکور آزمایشی، درست در همان روز، آزمون خود را تحلیل کنید. تحلیل آزمون، شیوه‌ی کنترل کیفیت مطالعه است. در واقع بعد از شرکت در هر آزمون، لازم است طبق روشی که در زیر توضیح داده‌ایم، آزمون خود را بررسی و تحلیل کنید اما قبل از هر چیز، لازم است نگاه شما را به کنکور آزمایشی (ابزار کنترل کیفیت) اصلاح نماییم.

متأسفانه بیش تر داوطلبان کنکور، زمانی که در یک کنکور آزمایشی شرکت می‌کنند، فقط به نتیجه‌ی آن فکر می‌کنند و در بسیاری از اوقات اگر نتیجه‌ی خوبی بگیرند، خوشحال و در غیر این صورت ناامید می‌شوند. توجه صرف به جنبه‌ی سنجشی کنکور آزمایشی، به طور معمول سبب نتیجه گرفتن نامطلوب از کنکور آزمایشی و عدم بهره‌برداری صحیح از آن می‌شود.

کنکور آزمایشی، یک مسابقه‌ی دوستانه است. تصور کنید شما به عنوان مربی یک تیم ورزشی، در یک مسابقه‌ی دوستانه شرکت کرده‌اید و در انتهای مسابقه، برنده یا بازنده شده‌اید. شما به طور قطع بدون توجه به نتیجه، در انتهای بازی باید آن را تحلیل نموده و اشکالات تیم خود را اصلاح نمایید. ناراحتی و ناامیدی و یا خوشحال شدن از برنده یا بازنده شدن در مسابقه‌ی دوستانه، به طور قطع تفکر حرفه‌ای نیست. آن چه مهم است، اصلاح روند

کنترل و ارزیابی عملکرد در سال کنکور، از مهم‌ترین و اساسی‌ترین اقدامات لازم برای کسب موفقیت است. در واقع اگر حرکت شما مبتنی بر اصول صحیح و برنامه‌ریزی باشد، بخش عمده‌ای از موفقیت را کسب کرده‌اید اما آن چه که بسیار مهم‌تر است، کنترل درستی برنامه و تطابق آن با هدف می‌باشد. اگر عملکردتان را کنترل نکنید، ممکن است بعد از مدتی متوجه شوید که عملکردتان در راستای هدف‌تان نبوده است. به همین دلیل است که می‌بایست عملکردتان را از نظر کمی و کیفی کنترل کنید.

در مقاله‌ی قبلی در مورد کنترل کمیت و این که چه مواردی را در انتهای هر هفته باید کنترل کنید، به طور مفصل توضیح دادیم، در این مقاله می‌خواهیم کنترل کیفیت، چگونگی آن و زمان این کنترل را مورد بررسی قرار دهیم.

کنترل کیفیت مطالعه، اهمیت و تأثیر بسیار زیادی در نتیجه‌ی کنکور دارد. به طور حتم داوطلبانی را می‌شناسید که با وجود زحمات بسیاری که می‌کشند، نتیجه‌ی دلخواه خود را به دست نمی‌آورند و این دلیلی ندارد جز این که روش و کیفیت مطالعه، مطلوب نیست.

یادتان باشد آن چه که شما را به نتیجه‌ی دلخواه می‌رساند، تلاش در جهت صحیح است نه فقط تلاش. در مقاله‌ی قبل توضیح دادیم آن چه که لازمه‌ی موفقیت است، داشتن کمیت مطالعه‌ی مطلوب است. اما متعادل و مطلوب بودن میزان مطالعه و تست زدن، به طور قطع کافی نیست هر چند که لازم است؛ آن چه که مهم است، کنترل کیفیت مطالعه می‌باشد. به طور قطع اولین سؤالی که به ذهن خطور می‌کند، این است که کیفیت باید با چه ابزاری کنترل شود و در چه فواصلی این اتفاق بیفتد؟

(الف) ابزار کنترل کیفیت: به طور حتم می‌دانید کیفیت را نمی‌توان در لحظات مطالعه اندازه گرفت. البته احساس شما در مطالعه می‌تواند به طور تقریبی خوب یا بد باشد اما این که آن را بتوانیم به طور دقیق ارزیابی کنیم و اندازه‌ی دقیقی برای آن تعیین کنیم، غیرممکن است.

آن چه که کیفیت را کنترل می‌کند، کنکور آزمایشی است. در واقع شما با شرکت در کنکور آزمایشی، هم کیفیت علمی و هم کیفیت مهارتی (غیرعلمی) مانند بی‌دقتی، کمبود وقت و... را کنترل می‌کنید. اما این که کنکور آزمایشی، ویژگی‌های مناسبی داشته باشد، تأثیر بسیار زیادی در درست کنترل و ارزیابی کردن خواهد داشت. در واقع اگر کنکور آزمایشی، ویژگی‌های استاندارد نداشته باشد، راه و مسیر را به درستی به شما نشان نمی‌دهد و ممکن است براساس یک آزمون غیراستاندارد، عملکرد کیفی خود را کنترل نموده و براساس آن، تصمیماتی بگیرید که نتایج خوبی نداشته باشد. به همین دلیل قبل از این که نحوه‌ی کنترل کیفیت را توضیح

حرکتی می‌باشد.

پس یادمان باشد شرکت در کنکور آزمایشی، برای این نیست که نتیجه‌ی خوبی بگیریم و امیدوار شویم بلکه مانند یک قطب‌نما، حرکت ما را اصلاح می‌کند. اگر در کنکور آزمایشی به نتیجه‌ی خود بنگریم، علاوه بر این که نباید ناامید شویم، باید خوشحال نیز بشویم چون باید بدانیم که این اتفاقات اگر در آزمون‌های آزمایشی نیفتند، به‌طور قطع در کنکور سراسری روی خواهد داد. پس این که جا و زمان به اندازه‌ی کافی داریم و می‌توانیم روش اصلاح روند را نیز پیدا کنیم، می‌تواند بسیار امیدبخش و مثبت بوده و سبب شود بتوانیم اشکالات خود را در آزمون‌ها برطرف نماییم تا تکرار نشوند.

چگونگی تحلیل آزمون

(۱) بررسی تک تک سؤالات آزمون: شما باید سؤالات هر درس را به‌صورت کامل بررسی نمایید و سؤالاتی که اشتباه پاسخ داده یا پاسخ نداده‌اید را پیدا کنید. بانک سؤالات اشتباه و زده که به‌طور قطع در انتهای سال تحصیلی تأثیر بسیار زیادی در روند شما خواهد داشت، مهم‌ترین سؤالات یک آزمون است و همین سؤالات هستند که اگر آن‌ها را خوب یاد بگیرید، سبب رشد اطلاعات شما خواهند شد.

(۲) مشخص کردن دقیق مبحث هر سؤال: گام بعدی این است که مبحث هر سؤال را مشخص نمایید. برای نمونه اگر در درس ادبیات نتوانسته‌اید به سؤالی پاسخ دهید، باید مشخص کنید که مبحث آن، آرایه‌هاست، تاریخ ادبیات است یا... در این مرحله، هدف این است که با مشخص کردن دقیق موضوع، بتوانیم راه‌حل دقیقی نیز پیدا کنیم.

(۳) علت پاسخ ندادن یا اشتباه پاسخ دادن: این که شما به چه دلیلی سؤالی را اشتباه پاسخ داده‌اید، به‌طور قطع مهم‌ترین موضوع است چراکه تنها پیدا کردن علت یک اشتباه است که می‌تواند سبب شود راه‌حل مناسبی برای آن پیدا کنیم. در واقع حل یک مسأله، تنها در صورتی امکان‌پذیر است که صورت مسأله مشخص باشد.

علت این که شما در آزمون نمی‌توانید به سؤالی پاسخ دهید، یکی از موارد زیر است:

- **نداشتن معلومات:** که می‌تواند به‌دلیل ضعف علمی یا نرسیدن به سرفصل آزمون مورد نظر باشد.
- **عدم تسلط:** در حالی که مطلب را یاد گرفته بودیم ولی در جلسه‌ی امتحان به‌دلیل عدم تسلط، به آن پاسخ نداده‌ایم.
- **بی‌توجهی در خواندن:** در بعضی موارد ما در هنگام خواندن، به برخی از موضوعات، بی‌توجهی می‌کنیم.
- **بی‌دقتی:** که به‌طور معمول در ساده‌ترین موضوعات (باوجود داشتن اطلاعات بالا) رخ می‌دهد.
- **کمبود وقت**

(۴) گرفتن یک تصمیم راهبردی در مورد هر درس (یا هر سؤال) متناسب با علت: این مرحله، مهم‌ترین مرحله است چراکه شما باید متناسب با علتی که سؤالات را پاسخ نداده‌اید یا اشتباه پاسخ داده‌اید، برای آن‌ها راه‌حل پیدا کنید.

جدول زیر، راه‌حل مناسبی برای هر کدام از علت‌ها را به‌طور کلی به شما نشان می‌دهد که البته ممکن است در هر مورد، راه‌حل دیگری هم وجود داشته باشد اما راه‌حل ارائه‌شده در نهایت، یک راه‌حل مناسب است.

ردیف	علت	راه‌حل
۱	نداشتن معلومات (ضعف علمی)	برطرف کردن ضعف علمی درس مربوطه
۲	نداشتن معلومات (نرسیدن به سرفصل)	تنظیم برنامه‌ی مطالعاتی
۳	عدم تسلط	افزایش میزان تست و تمرین
۴	بی‌توجهی در خواندن	توجه در خواندن
۵	بی‌دقتی	مرور بی‌دقتی‌های قبل
۶	کمبود وقت	افزایش تست‌زنی و عبور از سؤالات دشوار در امتحان

● بهترین راه برطرف کردن ضعف علمی، مطالعه‌ی مستمر درس مربوطه است یعنی باید هر روز (برای مثال ۳۰ دقیقه) درس مورد نظر را خوب مطالعه کنید و یاد بگیرید.

● اگر به سرفصل آزمون نرسیده‌اید، باید با کمک یک مشاور، برنامه‌ی مطالعاتی تنظیم کنید که در آن، همه‌ی سرفصل‌های آزمون بعدی وجود داشته باشد.

● تنها راه ایجاد تسلط، تکرار و تمرین (زدن تست) است. حتی اگر در آزمون، وقت کم می‌آورد، بخشی از آن، به زدن تست مربوط می‌شود.

● به‌طور قطع آگاهی از این که در برخی موارد، بی‌توجهی کرده‌اید، ناخودآگاه سبب افزایش توجه شما خواهد شد.

● بی‌دقتی‌های شما تکراری است. این یک اصل اثبات‌شده می‌باشد. بهترین راه برطرف کردن بی‌دقتی، این است که نوع بی‌دقتی‌های خود را ثبت کنید و قبل از هر آزمون، آن‌ها را مرور کنید تا ذهن‌تان نسبت به آن‌ها حساس شود و در این صورت، احتمال بی‌دقتی‌تان در آن مورد کاهش می‌یابد.

● اگر در آزمون وقت کم می‌آورد، بهتر است با افزایش تست‌زنی، تسلط خود را افزایش دهید. همچنین با رد کردن سؤالات سخت و دشوار، به تعداد سؤال بیش‌تری برسید.

در مقاله‌ی بعدی، در مورد انواع تست‌زنی (تحلیلی و زمان‌دار) و این که چگونه می‌توان سرعت و کیفیت تست‌زنی را افزایش داد، برای‌تان توضیح خواهیم داد.

محمد رضا پوردستمالچی
مشاور تحصیلی مدارس

ناروز کنکور ۸۸

مشاوره و برنامه‌ریزی تحصیلی

محمد رضا پوردستمالچی
کارشناس آموزشی صدا و سیما و مشاور مدارس برتر تهران
برگزاری کارگاه‌های یک‌روزه‌ی موفقیت در کنکور، در تهران و شهرستان‌ها

تلفن: ۸۸۹۱۵۲۸۱